

Dr hab. Joanna Szerszunowicz, prof. UwB

Uniwersytet w Białymstoku

Wydział Filologiczny

Recenzja dorobku naukowego, organizacyjnego i dydaktyczno-popularyzatorskiego

dr Edyty Więclawskiej w postępowaniu habilitacyjnym w dziedzinie nauk

humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo

Recenzję wykonałam w związku z uchwałą Rady Naukowej Kolegium Nauk Humanistycznych z dnia 27 września 2023 roku w sprawie powołania komisji habilitacyjnej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego pani doktor Edycie Więclawskiej.

Niniejszą recenzję przygotowałam w oparciu o otrzymaną w formie elektronicznej dokumentację, która obejmowała:

1. wniosek doktor Edyty Więclawskiej o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych, w dyscyplinie językoznawstwo, zawierający również określenie osiągnięcia naukowego będącego podstawą ubiegania się o nadanie wymienionego stopnia;
2. kopię dokumentu potwierdzającego posiadanie stopnia doktora (Załącznik nr 1);
3. poświadczenie o zmianie nazwiska/forma notarialna (Załącznik nr 2);
4. autoreferat Habilitantki (Załącznik nr 3);
5. wykaz Jej osiągnięć naukowych (Załącznik nr 4);
6. analizę bibliometryczną dorobku Habilitantki przygotowaną przez Bibliotekę Uniwersytetu Rzeszowskiego (Załącznik nr 5);
7. dziesięć oświadczeń o współautorstwie: Habilitantki oraz innych współautorów Jej prac (Załącznik nr 6);

8. zaświadczenia o odbyciu przez Habilitantkę stażów naukowych wraz poświadczonymi tłumaczeniami (Załącznik nr 7);

9. dane wnioskodawcy (Załącznik nr 8).

W wyżej wymienionym zestawie dokumentów sumiennie przygotowanych i złożonych przez Habilitantkę najistotniejsze dla oceny są jego następujące elementy: wskazane we wniosku osiągnięcie naukowe, autoreferat i wykaz dokonań naukowych stanowiących znaczny wkład w rozwój językoznawstwa.

Recenzja składa się z następujących części: przedstawienie sylwetki naukowej habilitantki; oceny spełnienia wymogów ustawowych; ocena wskazanego osiągnięcia naukowego; ocena pozostałego dorobku naukowego; ocena sumarycznego dorobku; ocena aktywności naukowej realizowanej w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej; ocena działalności dydaktycznej i popularyzatorskiej; konkluzja.

Recenzję sporządzono w oparciu o regulacje dotyczące nadawania stopnia doktora habilitowanego zawarte w Ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Sylwetka naukowa Habilitantki

Doktor Edyta Więclawska uzyskała tytuł zawodowy magistra filologii angielskiej na Uniwersytecie im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie w 1998 roku, a tytuł zawodowy magistra prawa na Uniwersytecie Rzeszowskim – w 2006. W latach 2005–2006 odbyła studia podyplomowe Die Schule des Deutschen Rechts na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie we współpracy z Uniwersytetem Ruprechta i Karola w Heidelbergu oraz Uniwersytetem Johanna Gutenberga w Moguncji. W 2011 roku nadano Jej stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa (tytuł rozprawy: *Zmiany semantyczne i produktywność frazeologiczna angielskich jednostek leksykalnych w polu GŁOWA w ujęciu diachroniczno-kontrastywnym*, promotor: prof. dr hab. Grzegorz Kleparski; filologia angielska, z wyróżnieniem, Wydział Nauk Humanistycznych Uniwersytetu Rzeszowskiego).

Habilitantka ma znaczne doświadczenie zawodowe, ponieważ była zatrudniona w kilku uczelniach, mianowicie w latach 1997–1998 pracowała w Nauczycielskim Kolegium Języków Obcych w Chełmie, w okresie od 2000 do 2008 – w Wyższej Szkole Informatyki i Zarządzania

z siedzibą w Rzeszowie, następnie od 2012 do 2013 – w Nauczycielskim Kolegium Języków Obcych w Ropczycach. W lutym 2009 roku została zatrudniona na Uniwersytecie Rzeszowskim, najpierw na stanowisku asystenta, a od marca 2012 – jako adiunkt. Od października 2019 roku do chwili obecnej Kandydatka pracuje jako adiunkt w grupie pracowników badawczo-dydaktycznych tejże uczelni.

Ocena spełnienia wymagań określonych w art. 219 ust.1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r., poz. 1668 ze zm.)

Posiadanie stopnia doktora

Stwierdzam, że pani doktor Edyta Więclawska może być dopuszczona do postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego, ponieważ 8 grudnia 2011 roku uzyskała stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa – filologia angielska na Wydziale Nauk Humanistycznych Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Jak już wspomniano w opisie sylwetki Habilitantki, podstawą jego nadania była rozprawa zatytułowana *Zmiany semantyczne i produktywność frazeologiczna angielskich jednostek leksykalnych w polu GŁOWA w ujęciu diachroniczno-kontrastywnym*, której promotorem był profesor doktor habilitowany Grzegorz Kleparski, a recenzentami – profesor doktor habilitowany Pavol Štekauer z Uniwersytetu Rzeszowskiego i profesor doktor habilitowany Stanislav Kavka z Uniwersytetu w Ostrawie. Należy podkreślić, że doktor Edyta Więclawska otrzymała za swoją pracę wyróżnienie.

Omówienie osiągnięcia, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku

Osiągnięcie, które zostało przez Habilitantkę wskazane jako podstawa ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego, to monografia autorska zatytułowana *Binomials in English/Polish Company Registration Discourse. The Study of Linguistic Profile and Translation Patterns*, która ukazała się w 2023 roku nakładem wydawnictwa Vandenhoeck and Ruprecht Verlage. Recenzentem wydawniczym tej książki był dr hab. prof. UŁ Stanisław Goźdz-Roszkowski. Monografia liczy 156 stron i składa się z przedmowy, streszczenia, 4

rozdziałów, wniosków i obszernej bibliografii obejmującej ponad 200 pozycji, napisanych w języku angielskim, przy mniejszym udziale prac francusko-, niemiecko- i polskojęzycznych (s. 141-153). Pierwszy rozdział zatytułowany *Investigating phraseology with focus on lexicological research* stanowi teoretyczne wprowadzenie – poświęcony jest badaniom frazeologizmów, ze szczególnym uwzględnieniem studiów nad połączeniami wyrazowymi funkcjonującymi w języku prawa. Drugi, *Material and methodological framework*, zawiera opis materiału i założeń metodologicznych przeprowadzonych badań. Rozdział trzeci pod tytułem *Binomials in company registration discourse* skupia się na jednostkach binominalnych w dyskursie rejestracji spółek prawa handlowego, a czwarty, którego tytuł brzmi *Translating binomials* – ich tłumaczeniu z języka angielskiego na polski. Układ pracy i podział treści są przemyślane i logiczne, dzięki czemu tworzą spójną całość.

Zjawiskiem poddanym analizie w monografii przedłożonej do oceny są zwroty szeregowe, określane w terminologii angielskiej mianem *binomials*. Należą do jednostek stosunkowo często analizowanych w pracach językoznawczych, zwłaszcza w perspektywie teoretycznej. Na pozytywną ocenę zasługuje wybór na przedmiot badania zwrotów szeregowych w obszarze jurelingwistyki, a precyzyjnie ujmując, we współczesnym angielsko-polskim dyskursie rejestracji spółek prawa handlowego. Na tym polu eksploracji związki te były dotychczas dość słabo rozpoznane, czego wynikiem jest fakt, że nie doczekały się one monograficznego opracowania o charakterze translatorycznym, chociaż jest to grupa jednostek istotna zarówno z teoretycznego, jak i praktycznego punktu widzenia.

Na potrzeby badania został opracowany autorski korpus równoległy, który tworzą dwa subkorpusy, anglojęzyczny i polskojęzyczny. Materiał zaczerpnięto z autentycznych tekstów prawnych osadzonych w realiach określonej kontekstowo i tematycznie komunikacji angielsko-polskiej. Dzięki przyjętym kryteriom doboru materiału możliwe było poddanie analizie różnorodnych tekstów, które spełniały wymogi włączenia ich do badania. Należy zwrócić uwagę na połączenie kwalifikacji parametrem kontekstu oraz tematu, ponieważ takie ujęcie umożliwiło Habilitantce określenie obszaru badawczego, który trudno byłoby wyznaczyć, przyjmując tradycyjne podziały tekstów według gatunku czy kultury prawnej.

Jako główne cele Badaczka postawiła sobie: ilościowe określenie powszechności występowania zwrotów szeregowych we współczesnym dyskursie rejestracji spółek prawa handlowego w języku angielskim i opracowanie profilu językowego tychże jednostek; oraz identyfikację schematów tłumaczeniowych dwuelementowych sekwencji w klasie zwrotów szeregowych (kierunkowość: język angielski – język polski). Cele szczegółowe w logiczny

sposób wyływały z przyjętego podejścia i przeprowadzonego na potrzeby pracy rekonesansu badawczego. Habilitantka podjęła próbę: zbadania dynamiki profilu językowego wybranej grupy połączeń wyrazowych i ich zróżnicowanie w perspektywie gatunkowej; zanalizowania ich wariacji w czasie według kryterium lokalizacji oraz kategorii autorstwa; przebadania schematów tłumaczeniowych w angielsko-polskim dyskursie rejestracji spółek prawa handlowego z uwzględnieniem socjolingwistycznych uwarunkowań; dokonania analizy recepcji schematów tłumaczeniowych. Wszystkie cele sformułowane zostały w sposób klarowny.

Badania Habilitantki przeprowadzone zostały z wykorzystaniem metod wpisujących się w nurt językoznawstwa korpusowego, co należy ocenić pozytywnie. Analizę oparto na korpusie (*corpus-based*), a na etapie identyfikacji struktur tłumaczeniowych wykorzystano analizę sterowaną korpusem (*corpus-driven*). Przyjęte przez Badaczkę rozwiązania dotyczące reprezentatywności korpusu są właściwe. Analizą ilościową i jakościową został objęty zarówno materiał angielski, jak i ten pochodzący z korpusu paralelnego.

Przedłożona do oceny monografia w sposób przynosi odpowiedzi na stawiane przez Habilitantkę pytania badawcze. Wyniki badań pokazują, że badane jednostki to związki ważne, połączenia wyrazowe o znacznym upowszechnieniu w analizowanym dyskursie, mające duży potencjał tekstotwórczy. Analiza pokazuje, że komunikacja nieekspercka nie charakteryzuje się niższym wskaźnikiem użycia zwrotów szeregowych, lecz ich innym profilowaniem strukturalnym. Obecność badanych jednostek ułatwia komunikację, zwłaszcza w formie pisemnej. Nowe ujęcie badawcze pozwoliło na wskazanie zależności użycia jednostek binominalnych od typu tekstu oraz na analizę aspektu temporalnego i czynnika socjologicznego. Ujęcie translatoryczne pozwoliło na określenie, jaką rolę odgrywa w przekładzie badanych związków wyrazowych redukcja i umożliwiło wskazanie, które typy połączeń podlegają uproszeniom w procesie przekładu.

Monografia jest niewątpliwie pozycją wartościową z perspektywy frazeologicznej i translatorycznej. Jako że jednostki te nie były dogłębnie analizowane, zwłaszcza w ujęciu przekładowym, praca ta wypełnia lukę w badaniach. Cenne jest osadzenie omawianych studiów w obszarze tekstów prawniczych i interdyscyplinarne podejście do podejmowanego tematu. Książka doktor Edyty Więclawskiej wnosi nową wiedzę do badań językoznawczych i zawiera nowe propozycje badawcze, czego przejawy znajdujemy na kilku płaszczyznach: Habilitantka proponuje własne terminy, tworzy autorski korpus badawczy, projektuje swoje badania w sposób oryginalny, przedstawiając własne rozwiązania metodologiczne.

W ocenianej monografii pewien niedosyt budzi część wstępna, w której warto byłoby więcej uwagi poświęcić teoretycznym aspektom z zakresu frazeologii. Odniesienie się do różnych ujęć frazeologii, jej wąskiego i szerokiego rozumienia przedstawianego przez m.in. Jean-Pierre'a Colsona w tekście *Cross-linguistic phraseological studies: An overview* zamieszczonym w monografii zbiorowej *Phraseology. An Interdisciplinary Perspective* (2018) oraz Alison Wray w monografii *Formulaic Language and the Lexicon* (2002), stanowiłoby właściwy punkt wyjścia do rozważań nad miejscem jednostek binominalnych w systemie frazeologicznym i badaniach językoznawczych.

W celu nakreślenia szerszego tła badań frazeologicznych korzystne byłoby odniesienie się do koncepcji leksykalno-frazeologicznej struktury języka według Józefa Wierchowskiego (*Leksykalno-frazeologiczna struktura języka*, 1990), wyeksponowanie znaczenia teorii reproductów omawianej już w pracach Andrzeja Bogusławskiego (np. *Jednostki języka a produkty językowe. Problem tzw. orzeczeń peryfrastycznych* w monografii zbiorowej z 1978), która jest istotna dla rozważań, oraz omówienie założeń frazeologii nadawcy Wojciecha Chlebdy (*Elementy frazematyki: wprowadzenie do frazeologii nadawcy*, 1991).

Przy omawianiu kwestii terminologicznych Autorka przywołała liczne prace, których wykaz warto było uzupełnić o artykuł Julii Miller poświęcony terminologii frazeologicznej (*Bringing It All Together: A Table of Terms for Multiword Expressions*, „Intercontinental Dialogue on Phraseology” 4, 2020) oraz tekst Sylviane Granger i Magali Paquot *Disentangling the phraseological web* z przywoływanego już wcześniej tomu *Phraseology. An interdisciplinary perspective*. Z kolei w przeglądzie literatury dotyczącej binominalnych połączeń wyrazowych zabrakło prac Františka Čermáka *Binomials: Their nature in Czech and in general* (tekst w monografii zbiorowej *Phraseologie global – areal – regional*, 2010), Aleša Klégra *A Note of Binomials in English and Czech* („Prague Studies in English” 22, 1991), Yakova Malkiela *Studies in Irreversible Binomials* („Lingua” 8, 1959) i Danuty Rytel-Kuc *Phraseologische Wortpaare in der polnischen Gegenwartssprache im Vergleich zum Tschechischen und Deutschen* („Zeitschrift für Slawistik” 48, 2003).

Część analityczna pracy zasługuje w moim przekonaniu na bardzo wysoką ocenę. Koncepcję badania należy uznać za dobrze przemyślaną i właściwie zaprojektowaną, co znajduje odzwierciedlenie w układzie omawianych treści i ich segmentacji. Autorka właściwie dobrała metodologię, świadomie projektując kolejne etapy swojej pracy. Sumiennie i dogłębnie przeanalizowała zebrany materiał zawarty w autorskim korpusie, który jest bogaty, dzięki czemu obserwacje i wnioski mają właściwą wagę. Jej wywód jest logiczny i klarowny,

egzemplifikacja przedstawianych rozważań została właściwie dobrana, a ponadto praca zawiera wizualizacje omawianych wyników. Dodatkowym atutem pracy jest jej język – Autorka posługuje się sprawnie naukową odmianą angielszczyzny.

Monografia doktor Edyty Więclawskiej wnosi znaczący wkład w rozwój dyscypliny, zawiera bowiem ważne obserwacje dotyczące natury jednostek binominalnych w perspektywie translatorskiej. Autorka wykazała się doskonałą kompetencją w zakresie prowadzenia badań, świadcząca o Jej dojrzałości naukowej. Dokonała krytycznej analizy literatury przedmiotu, wykazując, że ma w niej dobrą orientację. Potrafi we właściwy sposób wykorzystać dotychczasowe osiągnięcia nauki, jednocześnie przejawiając zdolność do proponowania własnych rozwiązań. Cechuje się rozwiniętym zmysłem analitycznym oraz intuicją badawczą, która pozwoliła na wybór interesującego zagadnienia i zgłębienie go, umożliwiającą ukazanie nowych, interesujących spostrzeżeń dotyczących wybranej grupy jednostek. Lektura przedłożonej do oceny monografii pozwala stwierdzić, że Habilitantka jest w pełni samodzielną badaczką, mającą wszelkie predyspozycje i właściwe kompetencje, aby prowadzić w pełni samodzielne badania na wysokim poziomie merytorycznym.

Podsumowanie oceny osiągnięcia naukowego

Podsumowując, stwierdzam, że wskazane przez panią doktor Edytę Więclawską osiągnięcie naukowe spełnia wymogi Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 r. (Dz.U. 2018 poz.1668 z późn. zm; art. 219 ust. 1 pkt 2), tj. osiągnięcie naukowe stanowi wnoszący znaczny wkład w rozwój dyscypliny językoznawstwo.

Ocena pozostałego dorobku naukowego

Publikacje i wystąpienia konferencyjne

Po uzyskaniu stopnia oprócz osiągnięcia habilitacyjnego doktor Edyta Więclawska opublikowała jedną monografię autorską. W okresie tym opublikowała 16 artykułów w czasopiśmie naukowych, a siedemnasty tekst jest po recenzji i oczekuje na druk (przed uzyskaniem stopnia doktora – 1), 15 rozdziałów w monografiach wieloautorskich (przed uzyskaniem stopnia doktora – 1), była współredaktorem 1 tomu zbiorowego (przed uzyskaniem stopnia doktora – 1). Wzięła udział w 38 konferencjach (przed uzyskaniem stopnia doktora – 9). Widoczny jest wyraźny rozwój naukowy, przekładający się na dorobek publikacyjny.

Badania doktor Edyty Więclawskiej wpisują się w cztery wskazane w autoreferacie cykle prac, wśród których pierwszy zatytułowany jest *Socjolingwistyczny obraz wyrażeń szeregowych w języku prawniczym z perspektywy monolingwalnej oraz tłumaczeniowej*. Oprócz monografii stanowiącej osiągnięcie w postępowaniu habilitacyjnym tworzą go: 1 rozdział w monografii monografii wieloautorskiej, 2 artykuły w punktowanych czasopismach oraz 3 wystąpienia konferencyjne. Jednym z celów cyklu było zbadanie stopnia powszechności występowania jednostek binominalnych we współczesnym dyskursie rejestracji spółek prawa handlowego w języku angielskim oraz ich profilu językowego dla populacji anglojęzycznej, co pozwoliło na przeprowadzenie rekonesansu badawczego i umożliwiło określenie statusu i znaczenia badanych kombinacji wyrazowych.

Ponadto w ramach omawianego cyklu prac dokonano identyfikacji schematów tłumaczeniowych dwuelementowych sekwencji w angielsko-polskim dyskursie rejestracji spółek prawa handlowego, co pozwoliło na analizę przypadków redukcji. Badaczka wykazała, że badanie połączenia wyrazowe to kategoria frazeologiczną, która cechuje swoista dynamika i zmienność. Uwagę poświęcono również wariacji w praktyce językowej użytkowników dyskursu rejestracji spółek prawa handlowego oraz socjolingwistycznie uwarunkowanemu wariacyjnemu charakterowi schematów tłumaczeniowych w angielsko-polskim dyskursie rejestracji spółek prawa handlowego. Przejawia się tu również problem eksperckiej recepcji schematów tłumaczeniowych obecnych w praktyce tłumaczeniowej. Na uwagę zasługuje fakt, że już w obrębie prac z omawianego cyklu widoczny jest rozwój badawczy Habilitantki, która podejmuje decyzje w zakresie stosowanej terminologii, świadczące o postępie w pracy naukowej.

Drugi obszar tematyczny definiuje tytuł cyklu: *Stylometria w badaniach jurylingwistycznych: aspekty kontrastywne, wariacyjne oraz genologiczne* (6 artykułów w czasopismach punktowanych, 1 rozdział w monografii zbiorowej, 4 wystąpienia konferencyjne). Dominantami badawczymi tego cyklu były: identyfikacja schematów rozkładu częstotliwości jednostek dyskretnych i struktur werbalnych w języku prawa w perspektywie frazeostylistycznej i przekładowej oraz zbadanie aspektów genologicznie oraz socjokulturowo uwarunkowanej wariacji i kontrastów interlingwalnych; prześledzenie kodu przyimkowego w unijnych tekstach normatywnych; ocena skuteczności analizy predykcyjnej z wykorzystaniem stylometrii na elementach dyskretnych oraz strukturach werbalnych w dyskursie rejestracji spółek prawa handlowego.

Kolejny, trzeci obszar określony jako *Lingwistyczne i/lub teoretycznoprawne aspekty terminologii języka prawa* tworzą następujące prace: 4 artykuły w czasopismach punktowanych, 5 rozdziałów w monografii, 9 wystąpień konferencyjnych. W ramach badań wskazano uwarunkowania teoretycznoprawne i językowe wpływające na dystrybucję semantycznie powiązanych terminów prawnych. Kolejny aspekt stanowiło zbadanie pluricentrycznej struktury anglojęzycznego orzecznictwa poprzez przedstawienie studium przypadku terminów z zakresu prawa rodzinnego. Uwagę poświęcono również dekonstrukcji schematów pojęciowych środków stylistycznych w prasie prawniczej. Ostatnie zagadnienie w tym cyklu stanowi kategoryzacja polskich frazeologizmów w języku prawa handlowego.

Ostatni cykl to *Dydaktyka języka prawniczego w kontekście profilu rynku usług tłumaczeniowych oraz narzędzi do zarządzania terminologią prawniczą*. Składają się na niego: 2 artykuły w czasopismach punktowanych, 2 rozdziały w monografiach zbiorowych, 9 wystąpień konferencyjnych. W ramach cyklu zbadano socjokulturowe uwarunkowania profilu rynku tłumaczeniowego prawniczych tekstów pisemnych. Dokonano omówienia doktrynalnego schematu gatunkowego wybranych tłumaczeń sądowych. Za bardzo cenne uważam opracowanie projektu makro- i mikrostruktury bazy terminologicznej.

Publikacje, które ukazały się po uzyskaniu stopnia doktora przez Habilitantkę i nie włączone do żadnego z głównych cykli badawczych, podejmują głównie zagadnienia z zakresu jurylingwistyki. Badaczka skupiła się w nich na ważkich problemach, w tym na zagadnieniu wielojęzyczności na poziomie struktur unijnych i translatorycznych aspektach komunikacji prawniczej, w większości prac analizując materiał pochodzący z tekstów z obszaru prawa handlowego. Habilitantka opublikowała również recenzje 3 monografii w czasopismach naukowych.

Jak już wspomniano w omówieniu pierwszego cyklu, w pracy badawczej doktor Edyty Więclawskiej widoczna jest wyraźna progresja: uściślono nazwę tego obszaru badawczego jako dyskurs rejestracji spółek prawa handlowego, opracowany został autorski korpus (wcześniejsze prace bazowały na wybranych tekstach prawnych i/lub prawniczych lub załączkowej postaci korpusu), podejmowane były nowe projekty badawcze opierające się przynajmniej częściowo na uprzednio przeprowadzonych analizach.

Dorobek publikacyjny zasługuje na pozytywną ocenę: prace są właściwie stematyzowane, większość z nich została napisana w języku angielskim, co sprzyja umiędzynarodowieniu badań Habilitantki. Napisane przez Nią rozdziały opublikowane w

monografiach zbiorowych ukazały się nie tylko nakładem polskich wydawnictw, ale i zagranicznych, w tym 2 – w Peter Lang, po jednym – w Cambridge Scholars Publishing i Verlag Dr. Kovač. Należy podkreślić, że artykuły autorstwa Kandydatki zostały opublikowane w czasopiśmie uwzględnianych w wykazach ministerialnych (np. „Linguidactica”, „Studia Anglica Resoviensia”), wśród których są wysoko punktowane (np. „Comparative Legilinguistics”, „Socjolingwistyka”, „Studies in Logic, Grammar and Rhetoric”). Na szczególną uwagę w dorobku publikacyjnym zasługują 2 publikacje w prestiżowym czasopiśmie „International Journal for the Semiotics of Law – Revue internationale de Sémiotique juridique”.

Po uzyskaniu stopnia doktora Habilitantka prezentowała wyniki swoich badań na 38 konferencjach. Wygłaszała referaty na krajowych i międzynarodowych konferencjach organizowanych zarówno w kraju i za granicą. Jeśli chodzi o konferencje zagraniczne, była referentką na 16 spotkaniach naukowych zorganizowanych w takich krajach, jak Austria, Hiszpania, Finlandia, Irlandia, Słowacja, Ukraina, Szwajcaria, Wielka Brytania oraz Włochy.

W ocenie działalności konferencyjnej na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, że zdecydowana większość wystąpień miała miejsce na konferencjach, których tematyka jest zgodna z problematyką podejmowaną przez doktor Edytę Więclawską w jej badaniach. Habilitantka uczestniczyła w licznych konferencjach poświęconych specyfice języka prawnego i prawniczego, na przykład: *Jurilinguistics II: Interdisciplinary Approaches to the Study of Language and Law*, Sewilla, 2018; *Twelfth Annual Cambridge International Law Conference*, Cambridge, 2023.

Kandydatka występowała z referatami również na konferencjach translatorycznych, takich jak *Międzynarodowa Konferencja Przekładoznawcza Translation Landscapes VI*, Szaflary, 2022, w tym również wąsko specjalistycznych z zakresu translacji języka prawa – *14th Conference on Legal Translation Court Interpreting and Comparative Legilinguistics*, Poznań, 2029; *17th Conference on Legal Translation Court Interpreting and Comparative Legilinguistics*, Werona, 2022.

Aktywność konferencyjną doktor Edyty Więclawskiej oceniam pozytywnie, zwłaszcza ze względu na wspomniany powyżej udział w konferencjach o profilu odpowiednim do charakteru Jej badań własnych oraz umiędzynarodowienie wyników pracy naukowej dzięki partycypacji w spotkaniach naukowych poza granicami kraju. Znaczna większość wystąpień

wyłoszonych po uzyskaniu stopnia doktora, bo aż 35, została zaprezentowana w języku angielskim, co jest istotne w świetle realizacji tego kryterium.

Sumaryczny dorobek naukowo-badawczy

Całościowy dorobek Habilitantki obejmuje 34 prace z uwzględnieniem artykułu wskazanego jako tekst po recenzji oraz tłumaczenie monografii naukowej (36 z uwzględnieniem artykułów i rozdziałów opublikowanych przez uzyskaniem tytułu doktora). W aspekcie cytowań wykazany w autoreferacie sumaryczny dorobek naukowo-nadawczy Habilitantki należy uznać za akceptowalny w perspektywie specyfiki prowadzonych przez Nią badań i ich tematyki. Na dzień 17 lutego 2023 r. ich wartości przedstawiały się następująco: WOS: cytowania: 1; Indeks Hirscha: 1; cytowania bez autocytowań: 1; Indeks Hirscha: 1; Scopus: cytowania: 4; Index Hirscha: 1; cytowania bez autocytowań: 2; Indeks Hirscha: 1; Publish or Perish: cytowania: 44; Index Hirscha: 4; cytowania bez autocytowań 13; Index Hirscha: 2; WOS: Indeks Hirscha: 1 Scopus: Index Hirscha: 1. Habilitantka przedstawiła liczbę punktów uzyskanych za dotychczasowe publikacje. Wynik ten należy uznać za dobry: za monografie otrzymała 385, za artykułu naukowe w czasopismach naukowych – 696, a za rozdziały w monografiach wieloautorskich – 540.

Pani doktor Edyta Więclawska wykazała jeden udziału w Komitecie organizacyjnym jako członek zespołu przygotowującego konferencję na Uniwersytecie Rzeszowskim. Nie uczestniczyła w zespołach oceniających wnioski o finansowanie badań lub przyznanie nagród naukowych, bądź wnioski w innych konkursach mających charakter naukowy lub dydaktyczny. Od 5 lat jest członkiem Polskiego Towarzystwa Lingwistyki Stosowanej. W okresie po uzyskaniu stopnia doktora pełni funkcję członka 2 komitetów redakcyjnych czasopism. Wykonała recenzje wydawnicze dla dwóch czasopism naukowych: „Comparative Legilinguistics” (9 manuskryptów) i „Investigationes Linguisticae” (1 manuskrypt).

Doktor Edyta Więclawska podejmuje działania związane ze składaniem wniosków grantowych, co stanowi ważny aspekt pracy naukowej. Habilitantka była stypendystką DAAD w okresie od 1 listopada 2013 do 31 grudnia 2013. Prowadziła badania w ramach stażu naukowego w Ludwig-Maximilians-Universität, Monachium, Niemcy (stypendium DAAD A/13/09252; staż naukowy). Przygotowała również indywidualne wnioski projektowe do konkursów grantowych, które nie otrzymały finansowania: *W kierunku analizy syntagmatycznej w badaniach tekstów prawniczych na korpusie równoległym*; NCN, Miniatura

– 4 (2020); *Modelowanie czytelności tekstu w tłumaczeniu prawniczym z perspektywy badań korpusowych i empirycznych – oczekiwania eksperckie a praktyka*; NAWA (2020).

Ocena aktywności naukowej realizowanej w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej

Doktor Edyta Więclawska odbyła ogółem trzy staże naukowe, w tym dwa po uzyskaniu stopnia doktora nauk humanistycznych. Dwa pobyty stażowe zostały zrealizowane w Niemczech. Temat projektu badawczego, powiązanego z tematyką rozprawy doktorskiej, realizowanego podczas pierwszego stażu naukowego brzmiał *The semantics of body part terms* (15.09.2010–15.10.2010 Katholische Universität Eichstätt-Ingolstadt, Eichstätt, Niemcy, Eichstätt, Niemcy). Drugi projekt wykonany w ramach dwumiesięcznego stażu, o którym już wspomniano w ocenie sumarycznej dorobku, wpisał się w tematykę monografii przedłożonej jako osiągnięcie habilitacyjne (*Developing guideless (sic!) for contextually-conditioned distribution of semantically-related terms in translation of legal texts*, 1.11.2013–31.12.2013 Ludwig-Maximilians-Universität, Monachium, Niemcy (stypendium DAAD A/13/09252; staż naukowy).

Trzeci staż miał charakter krajowy, a jego tematyka również dotyczyła tłumaczeń prawniczych (*Modelowanie czytelności tekstu w tłumaczeniu prawniczym z perspektywy badań korpusowych i empirycznych: oczekiwania eksperckie a praktyka*; 31.01.2022–25.02.2022 Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Polska (staż naukowy DEL/0870/2021/K). Niewątpliwie oba staże odbyte po uzyskaniu stopnia doktora miały duże znaczenie z perspektywy pracy naukowej Habilitantki w zakresie przekładu tekstów prawniczych.

Podsumowując, od początku swojej pracy naukowej Habilitantka zrealizowała dwa staże zagraniczne i jeden krajowy. Jak zasygnalizowano powyżej, dwa pobyty stażowe o charakterze naukowym odbyte na uczelniach w Monachium i Krakowie miały miejsce po uzyskaniu przez Habilitantkę stopnia doktora. Projekty badawcze były właściwie sproblematyzowane i spójne z badaniami prowadzonymi przez Nią w macierzystej jednostce. W istotny sposób przyczyniły się one do podniesienia walorów pracy naukowej Habilitantki. Doktor Więclawska spełniła kryterium aktywności naukowej realizowanej w więcej niż jednej instytucji naukowej.

Ocena w zakresie dorobku dydaktycznego, organizacyjnego oraz popularyzującego naukę

Doktor Edyta Więclawska jest osobą o bogatym doświadczeniu dydaktycznym: Habilitantka prowadzi przedmioty językoznawcze na kierunku filologia angielska i przejawia dużą aktywność dydaktyczną. Przygotowała autorski program nauczania i przeprowadziła szkolenia w Uniwersytecie Rzeszowskim z zakresu języka angielskiego w ramach programu *Nauczyciel – refleksyjny praktyk i profesjonalny artysta* (2011/2012). Ponadto opracowała autorski program nauczania i realizowała go na studiach podyplomowych w Uniwersytecie Rzeszowskim (*Doskonalenie sprawności translatorycznej z elementami stylistyki języka angielskiego z zakresu praktycznej nauki języka angielskiego – praktyka tłumaczeniowa* 2012). Warto nadmienić, że Habilitantka jest współautorką wydanego w 2013 roku podręcznika do nauczania gramatyki na poziomie uniwersyteckim.

Na polu dydaktycznym Habilitantka wnosi wkład w kształcenie nie tylko jako wykładowca, ale również jako promotor. Pod Jej opieką powstało około 12 prac dyplomowych na studiach magisterskich, kolejnych 12 jest w trakcie przygotowania. Badaczka sprawowała opiekę nad około 45 pracami dyplomowymi na studiach licencjackich. Ważnym aspektem w tym obszarze jest sprawowanie przez Nią funkcji promotora pomocniczego pracy doktorskiej magistra Piotra Maziarza (Instytut Neofilologii Uniwersytetu Rzeszowskiego, studia doktoranckie).

Na szczególną uwagę zasługują działania wspierające studentów, na przykład: sprawowanie funkcji opiekuna sekcji translatorycznej Koła Naukowego Anglistów dla studentów Uniwersytetu Rzeszowskiego (2019-2023), nadzór nad przygotowaniem prezentacji studenckich na konferencje (*Galicja Studies in Linguistics, Literature and Culture: The Students' Voices 8*, Ogólnopolska Konferencja Studencko-Doktorancka zorganizowana przez Koło Studenckie Anglistów Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2017–2019), *Konferencja Młodych Lingwistów Atena* zorganizowana przez Studenckie Koło Naukowe POLIGLOCI oraz Instytut Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2022), czy prowadzenie zespołu studenckiego przygotowującego artykuł do publikacji. Prowadziła także zajęcia warsztatowe dla Koła Anglistów Uniwersytetu Rzeszowskiego (2017–2019) oraz różnorodne zajęcia dodatkowe. Na wymienienie zasługuje fakt wygłoszenia wykładów za granicą, mianowicie w Irlandii, Wielkiej Brytanii, Niemczech i na Ukrainie.

Habilitationka jest osobą aktywną w zakresie podnoszenia własnych kompetencji dydaktycznych. Uzyskała uprawnienia egzaminatora pozwalające na udział w zespołach egzaminatorów w następujących formatach: TELC/The European Language Certificates); Weiterbildungs Testsysteme GmbH (1999–2006); London Tests of English, Pearson Language Assessments (2006). Odbyła kursy dokształcające, w tym zorganizowane przez British Council Poland pod hasłami *Wykorzystanie technologii informacyjnej i komunikacyjnej w nauczaniu języka angielskiego* (2002), *Strategia rozwoju programu szkoleń metodycznych dla nauczycieli języka angielskiego* (2002), *The national development strategy of methodology workshops programme for the teachers of English* (2002) oraz kurs współorganizowany przez British Council Poland i Intel – *Nauczanie ku przyszłości* (2001, 2002).

Ponadto należy dodać, że Kandydatka uczestniczyła również w innych formach kształcenia uzupełniającego (m.in. *ADMIENT Administrative net of training for future professional career on the European Labour Market project*, Chorley, Lancashire College, Wielka Brytania 2005; kursy dokształcające w ramach Jednolitego Programu Zintegrowanego w Uniwersytecie Rzeszowskim – *Droga do wysokiej jakości kształcenia*). W zakresie rozwoju dydaktycznego odbyła dwie kwerendy zagraniczne (Oxford University, 2016; Vienna University, Austria) oraz dwie wizyty studyjne, których celem była budowa potencjału dydaktycznego Uniwersytetu Rzeszowskiego na poziomie europejskim (Hermann Paul School of Language Sciences, Albert-Ludwig Universität, Freiburg, 2011; Trinity College, Dublin, 2012).

W aspekcie działań zorientowanych dydaktycznie wspomnieć należy również trzykrotnym udziale Habilitationki w programie Erasmus Plus: Yeni Yüzyil University, Istanbul, Turcja (2012); University of Leeds, School of Modern Languages and Cultures, Leeds, Wielka Brytania (2014); Ventspils University of Applied Sciences, Ventspils, Łotwa (2019). Jest to niewątpliwie ważne poznawczo doświadczenie zawodowe.

Kandydatka wykazała liczne osiągnięcia organizacyjne. Pełniła rozmaite funkcje: pełniła obowiązki kierownika do spraw dydaktyki zespołu anglistów w Wyższej Szkole Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie (2002–2007) oraz kierownika Zakładu Języków Specjalistycznych w Instytucie Anglistyki Uniwersytetu Rzeszowskiego (semestr letni 2019). Była także członkiem Rady Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Rzeszowskiego (2018–2019).

J. Sierszewska

Ponadto przejawia inne aktywności, w tym jako organizator konferencji *Języki Specjalistyczne – Praktyka i Teoria II* (Centrum Języków Obcych we współpracy z Zakładem Języków Specjalistycznych Instytutu Filologii Angielskiej w Uniwersytecie Rzeszowskim, 14.09.2017 r.). Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że pozyskała granty na realizację projektów: *Nauczanie Wspomagane Komputerowo* (wrzesień–grudzień 2002 r.); *Nauczanie Wspomagane Komputerowo* (2000). Była wykonawcą w projekcie *Linguapeace Europe – developing language training and reference materials for peacekeepers* (2003–2006). Oprócz tego uczestniczyła w przygotowaniu wniosku projektowego Uniwersytetu Rzeszowskiego (*Kontynuacja i zmiana. Polska polityka społeczna na tle doświadczeń państw Europy Środkowej po 1918 roku*). Kandydatka jest autorką licznych tłumaczeń tekstów naukowych i popularnonaukowych.

Doktor Edyta Więclawska była nagradzana za swoje osiągnięcia. Otrzymała Nagrodę Rektora i Kanclerza za pozyskiwanie i realizację grantów międzynarodowych (Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie, 2003) i Nagrodę Indywidualną Rektora i Kanclerza za wprowadzanie innowacyjnych metod nauczania języków obcych oraz za zdobycie grantów Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności oraz Podkarpackiego Kuratora.

Na odnotowanie zasługuje wykazana przez Habilitantkę współpraca z otoczeniem, która jest ważnym aspektem w perspektywie zarówno badań własnych, jak i prowadzonej przez nią dydaktyki. Działania te obejmowały tłumaczenia na rzecz organów sądowych, administracji publicznej i samorządowych, podległych podmiotom publicznoprawnym jednostek kultury i fundacji oraz podmiotów prywatnych. Warto podkreślić, że wykonywanie pracy tłumacza ma również walor popularyzatorski, zwłaszcza zważywszy na fakt, że wśród przełożonych tekstów znajdują się zarówno prace naukowe, jak i popularnonaukowe.

Działalność dydaktyczną doktor Edyty Więclawskiej oceniam bardzo wysoko – jest niewątpliwie osobą, która systematycznie podnosi swoje kwalifikacje w tym zakresie i doskonali warsztat jako nauczyciel akademicki. Uczestniczyła w wielu różnorodnych formach doształcania i podejmuje rozmaite aktywności w obszarze dydaktyki. Podobnie oceniam Jej zaangażowanie w sferze działalności organizacyjnej – Habilitantka pełniła wiele funkcji i włącza się w prace na rzecz uczelni. Działania popularyzatorskie Kandydatki wiążą się głównie ze współpracą z otoczeniem, co również zasługuje na pozytywną ocenę.

Konkluzja

Szczegółowa analiza i ocena osiągnięcia naukowego, istotnej aktywności naukowej oraz pozostałych elementów dorobku doktor Edyty Więclawskiej prowadzą do wniosku, że dorobek Habilitantki jest spójny i systematycznie pomnażany we wszystkich obszarach: badawczym, organizacyjnym, dydaktycznym i popularyzatorskim. Warsztat metodologiczny Badaczki jest w pełni ukształtowany, w Jej pracy widoczna jest rzetelność, sumienność i konsekwencja w realizacji stawianych sobie celów. Atutem pracy naukowej Habilitantki jest wprowadzanie nowatorskich ujęć badawczych i tworzenie własnych baz materiałowych. Ogląd całokształtu działań Kandydatki na rozmaitych płaszczyznach uprawnia do stwierdzenia, że to osoba samodzielna badawczo, zaangażowana i aktywna. Podsumowując, pragnę podkreślić, że:

- przedstawione do oceny osiągnięcie naukowe autorstwa Habilitantki wnosi znaczny wkład w rozwój dyscypliny językoznawstwo, dlatego też może być podstawą do poparcia wniosku o nadanie stopnia doktora habilitowanego;
- aktywność naukowa realizowana we współpracy z innymi krajowymi i zagranicznymi instytucjami naukowymi przyniosła efekty, które mogą być uznane za istotne;
- dorobek naukowo-badawczy jest ilościowo i jakościowo dobry, z dużym przyrostem po uzyskaniu stopnia doktora;
- osiągnięcia dydaktyczne oraz współpraca międzynarodowa zasługują na pozytywną ocenę.

Biorąc pod uwagę pozytywną ocenę wskazanego przez habilitantkę osiągnięcia oraz dorobku naukowego i współpracy międzynarodowej, a także szerokie doświadczenie dydaktyczne i organizacyjne, stwierdzam, że doktor Edyta Więclawska spełnia ustawowe wymogi stawiane kandydatom do stopnia naukowego doktora habilitowanego (art. 221 ust. 4 i 5 ustawy z dn. 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85)). Wnioskuje o dopuszczenie doktor Edyty Więclawskiej do dalszych etapów zmierzających do nadania Jej stopnia doktora habilitowanego.

Białystok, 8 grudnia 2023 r.

Joanna Szerszunowicz